

ŠOLA: OŠ ANTONA ŠIBELJA-STJENKA KOMEN
Komen 61a, 6223 KOMEN
Telefon: 05/731 89 20
Fax: 05/731 89 21
E-naslov: os.komen@guest.arnes.si

**32. državni festival
TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA**
Kultura in turizem

NƏ NAŠMI BƏRJAČI

KOMEN, šol. leto 2017/2018
januar 2018

Mentorice:

Mihaela Bernetič Perhavec, prof. športne vzgoje
Andreja Vidrih, prof. razrednega pouka
Dunja Peric, prof. razrednega pouka
Ana Masten, prof. športne vzgoje
Anja Humar Korečič, prof. italijanščine in univ. dipl. sociologinja kulture

Avtorji:

Oskar McCully, Hana Kruljec, Blaž Kobal,
Ela Nusdorfer, Anej Žerjal, Nejc Hočevan – 9. a
Jaša Krošelj, Jaka Štremfel, Anej Ščuka,
Kim Grmek Hožič, Tina Fabjan, Matic Kos – 8. a
Lara Rudež, Lana Rudež, Ivana Ščuka – 8. b
Ana Mržek – 7. a
Erika Bratina, Isabel Čehovin, Staš Hočevan,
Tjan Kos, Leo Švigelj, Lara Štremfel, Aljaž Bandelj – 6. b
Veronika Buda, Veronika Cej, Ana Suban,
Ana Žigon, Maks Jazbec – 5. a
Gaja Jerič Černic, Katarina Grmek, Domen Žerjal,
Evan Prelec, Klara Kovač, Polona Cotič,
Jan Ukmar, Amadej Kobal – 5. b
Nika Antonič, Tia Colja, Polona Jug, Naj Turk,
Tomas Gregorič, Nika Pahor, Neža Fakin, Ajda Fon,
Matej Štedul, Žan Peloz, Urh Melan Mozetič – 4. a
Matic Peric, Natan Krt, Tomaž Fabjan – 4. b

ZAHVALA

Najprej bi se radi zahvalili vsem domačinom vasi Kobjeglava, ki so nas na svoje domačije sprejeli odprtih rok ter nam skušali pomagati po svojih najboljših močeh – Urbanu Križmanovemu, Mateji, Boštjanu in Mihi Boginovim, Vandi Pokni, Lojzki Čotni, Ivanu Hmetovemu, Zančevim, Jožefu Fiderhovemu, Irmi Županovi, Dragi Švagljčevi, Hilariji Jurjevi.

Iskrena zahvala gre gospe Mateji Grmek iz Kobjeglave, Boginovi, profesorici geografije, ki nam je svetovala, kako se lotiti raziskovanja vasi, in nas usmerila na pravo pot pri izvedbi naše ideje. Iskrena zahvala gre tudi članu Kulturno umetniškega in turističnega društva Kraški Slavček, predsedniku vaše skupnosti Kobjeglava-Tupelče in predstavniku Javnega zavoda Kras, Urbanu Grmeku Masiču, za izobraževalno in slikovito vodenje mentoric po vasi ter številne informacije, ki so pripomogle k nastanku raziskovalne naloge.

Zahvala gre seveda tudi avtorju knjige o Kobjeglavi in Tupelčah, gospodu Jožefu Abram, da nas je prijazno sprejel v svoj dom, nas skupaj z učenci pogostil ter nam predstavil zgodovino vasi in zgodbe, povezane s krajem.

Zahvala gre tudi gospodu Simu Komelu, lastniku pršutarne in restavracije v Kobjeglavi, za razlago o tradicionalnemu načinu pridobivanja in sušenja pršuta.

Hvala tudi direktorici Javnega zavoda Kras, gospe Poloni Abram, ki nam je koristno svetovala glede naše ponudbe.

Zahvala je namenjena tudi vsem ostalim, ki so bili ali bodo kakorkoli vključeni v izdelavo naloge in njeno izvedbo:

- sodelavki OŠ Komen, Tanji Samec, ker nam je svetovala in pomagala uresničiti zastavljene cilje predvsem iz likovnega vidika,
- sodelavki OŠ Komen, Ireni Rustja, za pomoč pri lektoriranju naloge,
- sodelavcu OŠ Komen, Evgenu Subanu, za pomoč pri oblikovanju makete kraškega borjača,
- sodelavcu OŠ Komen, Vojku Franetiču, za posredovane fotografije.

Zahvala gre nenazadnje tudi ravnateljici, ge. Nives Cek, ki nas je podprla pri ideji za turistični proizvod in nas vzpodbujala v procesu nastajanja raziskovalne naloge.

POVZETEK

Ste navdušeni nad Krasom in kraškimi lepotami? Vas pot, ko pridete na Kras, popelje vedno v isti kraj, v Štanjel?

Čas je, da spoznate tudi lepote, ki jih nudijo druge kraške vasi, ki po lepoti in zanimivostih ne zaostajajo. To je kraška vas, Kobjeglava, ki se z roko v roki drži s Tupelčami in skupaj predstavljata vaško skupnost Kobjeglava -Tupelče. Bi na svojem obisku radi občudovali kraško arhitekturo, poskusili gastronomske kraške poslastice, doživeli umetnost kamna, lesa in besede vse na enem kraju?

Za vas je prava izbira naš turistični proizvod Ne našmi borjači – izlet v kraško vas Kobjeglava.

Enodnevni obisk vasi daje obiskovalcu možnost začutiti utrip življenja na vasi nekoč in danes. V preteklost vas bodo popeljale arhitekturne značilnosti kraške vasi, ogled starega orodja, razstav, delavnica izdelave žbrince, kamnoseštva, v sedanjost in prihodnost pa pomen samooskrbnega kmetijstva ter literarni večer in izjemni okusi kulinarike.

KLJUČNE BESEDE:

Kobjeglava, borjač, kolona, žbrinca, Kras, kmetija, kultura

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
2. ZBIRANJE IDEJ O NAŠIH BƏRJAČIH	2
2.1 Nizanje idej	2
2.2 Anketni vprašalnik	2
2.3 Kaj je to kulturni turizem?	4
2.4 Podatki o obstoječi ponudbi	5
3. TURISTIČNI PROIZVOD = SPREHOD OD BƏRJAČA DO BƏRJAČA	8
3.1 Čemu je nastala pot od bərjača do bərjača?	8
3.2 Geografska lega vasi Kobjeglava in njene značilnosti	8
3.3 Komu je namenjena pot Nə naši bərjači?	9
3.4 Kako se lahko prijavite na Nə naši bərjači?	9
3.5 Kako poravnate stroške udeležbe na Nə naši bərjači?	10
3.6 Kdaj lahko obiščete naše bərjače v Kobjeglavi?	10
3.7 Kaj potrebujete s seboj na Nə naši bərjači?	11
3.8 Opis obiska vasi Kobjeglava v besedi in sliki	11
4. STROŠKI IN MATERIALI NƏ NAŠMI BƏRJAČI	25
5. PROMOCIJA NAŠGA BƏRJAČA	27
5.1 Kako bo izgledal naš proizvod?	27
5.2 Promocija našega turističnega izdelka	28
6. PREDSTAVITEV NAŠGA BƏRJAČA NA TRŽNICI	29
7. ZAKLJUČEK oz. BƏRJAČ ZAPIRA VRATA	30
8. VIRI IN LITERATURA	30
9. PRILOGE	

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali ste že kdaj obiskali Kobjeglavo?	3
Graf 2: Kje ste izvedeli za ta turistični kraj?	3
Graf 3: Glavni razlogi za obisk	4

KAZALO SLIK

Slika 1: Viharjenje možganov	2
Slika 2: Pot 9 kalov (Lokva, kal Dolc s pastirsko hišico)	2
Slika 3: Foto utrinki	7
Slika 4: Geografska lega vasi	8

Slika 5: Borjača (Križmanov in Zegov)	8
Slika 6: Vaški vodnjak z letnico 1890	9
Slika 7: Pogled skozi kolono z Zančevega borjača	9
Slika 8: Informacijska tabla o vasi Kobjeglava	11
Slika 9: Parkirišče ob Vaškem domu v Kobjeglavi	11
Slika 10: Spomenik NOB	12
Slika 11: Kobjeglava iz zraka (Vir: www.q-komel.com/restavracija)	12
Slika 12: Kolone – Zegova, Zančeva in Ščukova	13
Slika 13: Zbirka orodja in posode pri Jurjevih	13
Slika 14: Žbrince	15
Slika 15: Pri Boginovih – zbirka kmečkega orodja na gospodarskem poslopju	16
Slika 16: Kamnoseški in kvačkani izdelki	16
Slika 17: Oblikovanje milnega kamna in izdelki	17
Slika 18: Na Zančevem dvorišču	18
Slika 19: Freske z nabožno vsebino (iz leta 1818)	19
Slika 20: Marijin zeliščni vrt	19
Slika 21: Kraška zelišča v Marijinem vrtu	20
Slika 22: Pastirska hišica	20
Slika 23: Cerkev SV. Mihaela v Kobjeglavi – zunanost	21
Slika 24: Cerkev sv. Mihaela – notranost	21
Slika 25: Zbirka podobic	21
Slika 26: Lojzka Čotna ob ognjišču; naslovnica knjige Gorečke z borjača	22
Slika 27: Na obisku pri Dragi Švogljičevi	23
Slika 28: S Simom Komelom pred Staro pršutarno	23
Slika 29: Med pršuti – kraško specialiteto	24
Slika 30: Predstavitveni DVD	27
Slika 31: Knjižna kazalka	27
Slika 32: Zgibanka	27
Slika 33: Skica postavitve borjača na tržnici	29
Slika 34: Magnetne sestavljanke	29

*opomba: slike so last šolskega arhiva

KAZALO TABEL

Tabela 1: Predviden urnik	11
Tabela 2: Delavnica pletenja žbrince	15
Tabela 3: Kamnoseška delavnica	17
Tabela 4: Odhodki	25
Tabela 5: Stroški promocije	26
Tabela 6: Prihodki in oblikovanje cen	26

1. UVOD

VABILO

(Darinka Štrukelj Grmek)

*Pridi vonjat moj Kras,
pridi spomladi,
ko rešeljika cveti
in se beli češnja v ogradi.*

*Obišči moj Kras,
obišči poleti,
ko sonce se v grozdih gosti
in zorijo trpki obeti.*

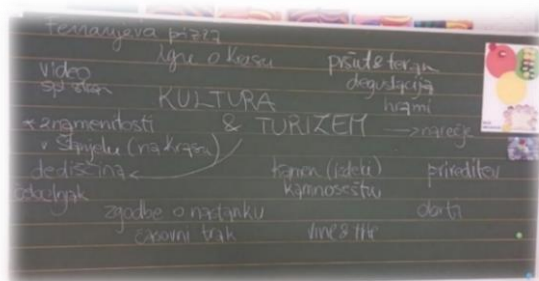
*Vabi te Kras
tudi jeseni,
ko ruj zažari
kot v gmajno razsuti plameni.*

*Pridi na Kras,
pridi pozimi,
ko burja utiša tvoj glas
in ostaneš sam in tih v svoji intimi.*

2. ZBIRANJE IDEJ O NAŠIH BŔRJAČIH

2.1 Nizanje idej

Z učenci smo na prvem skupnem srečanju viharili možgane in zbirali ideje, ki bi se lahko skrivale pod naslovom Kultura in turizem.

Slika 1: Viharjenje možganov

2.2 Anketni vprašalnik

Ko smo se odločili za obisk Kobjeglave, so se nam postavila vprašanja: PO ČEM je sploh znana vas med ljudmi, ZAKAJ bi ljudje sploh obiskali to kraško vas, KJE ljudje dobijo informacije o turističnih dogodkih, KAKŠEN način prevoza jim je bližji za krajše turistične obiske?

Da bi dobili odgovore na vprašanja, ki so se nam zastavljala, smo med udeleženci pohoda Po poti 9 kalov, ki ga je organizirala vas Kobjeglava, opravili anketo (*Priloga 9*).

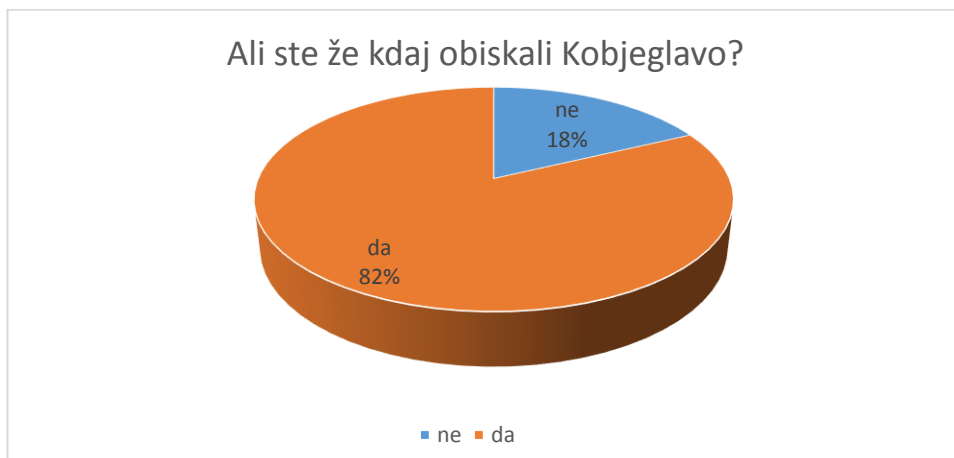
Včasih je bila voda dragocen zaklad, ki so jo Kraševci skrbno čuvali in hranili v kalih in lokvah. Vaščani Kobjeglave in Tupelč so kale ob vaseh očistili, obnovili in med vasema speljali uro in pol dolgo krožno pohodno pot.

Kal je kotanja na kraških tleh, ki ima nepropustno dno iz gline ali ilovice in na katero se ujame deževnica. Na nepropustni plasti zemlje se ustvari naraven zbiralnik pitne vode. V preteklosti je bila pomembna vir tudi za prehrano, kasneje so Kraševci začeli kopati vodnjake, kjer voda ni bila tako izpostavljena izhlapevanju in je ostajala čistejša. Kali so bili potem namenjeni napajanju živine. Kali predstavljajo tudi pomemben življenjski prostor flore in favne, ki je povezana z vodo v suhi, kraški pokrajini.

Slika 2: Pot 9 kalov (Lokva, kal Dolc s pastirsko hišico)

Izkazalo se je, da je večina anketirancev (82 %) že obiskala vas Kobjeglavo. Redki so, ki so Kobjeglavo obiskali prvič (pet anketirancev).

Graf 1: Ali ste že kdaj obiskali Kobjeglavo?

Malo več kot polovica (67 %) jih je za tradicionalni jesenski pohod po Poti 9 kalov že vedela, štirje so za pohod izvedeli od prijateljev in sorodnikov. Rezultati ankete so pokazali tudi, da se pohoda udeležujejo tudi vaščani vasi in razlog za to je verjetno treba iskati v lepotah, ki jih kraška pokrajina nudi, ter složnost med sovaščani.

Graf 2: Kje ste izvedeli za ta turistični kraj?

Kot glavni razlog, da so vas obiskali, pa so anketiranci navedli sprostitev in rekreacijo (55 %). Med pogostimi odgovori sta bila tudi obisk sorodnikov in zabava. Tudi narava in skrb za zdravje sta bila pogosta odgovora.

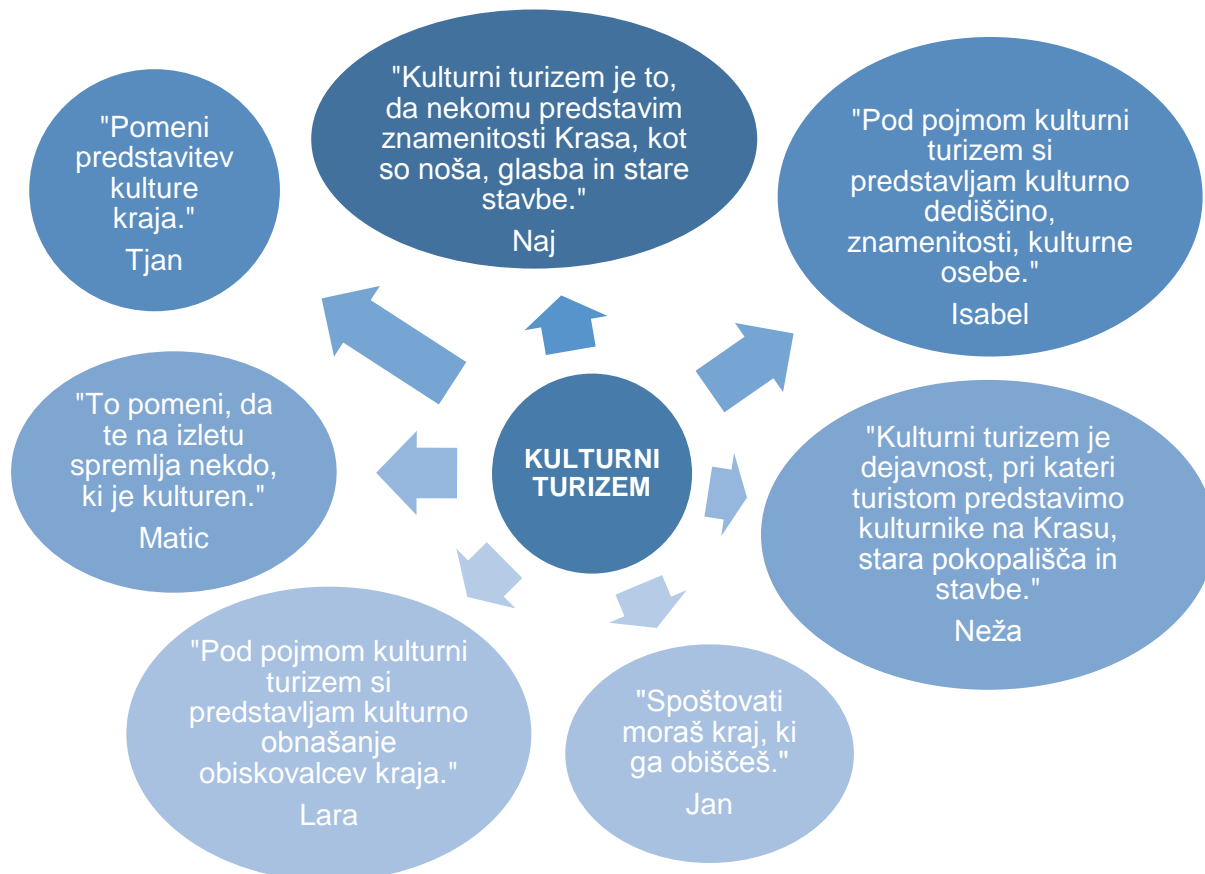

Graf 3: Glavni razlogi za obisk

Glede na visoko udeležbo na pohodu (čez 220 obiskovalcev) lahko sklepamo, da lahko Kobjeglava z okolico obiskovalcu na področju turizma zelo veliko ponudi.

2.3 Kaj je to kulturni turizem?

Učenci so pod besedo kulturni turizem nanizali kar nekaj pojmov. Večina jih je razmišljala o tradiciji in kraških običajih.

V publikaciji Strategija razvoja kulturnega turizma na Slovenskem (junij 2009, spletna brošura, str. 37) so opredelili pojem kulturnega turizma. Kulturni turizem je povezan s snovno in nesnovno kulturno dediščino ter z njunimi sodobnimi pojavnimi oblikami, s tradicijami, z nekdanjimi in s še živečimi ustvarjalci; h kulturnemu turizmu sodita v najširšem pomenu besede tudi kultura bivanja in vedenja vseh ljudi na območju, ki ga obiše turist v sklopu svojega potovanja. Vanj je vključena tudi kulturna krajina, pa še oskrba z živili, knjigami, stanje šolstva, izobrazbena struktura prebivalcev.

☞ Kaj zajema ponudba kulturnega turizma v Kobjeglavi?

Ponudbo, ki zajema pet področij – pristnost kulinarike, potešitev želje po gibanju in sprostitvi, obisk in občudovanje narave, spoznavanje novega – biti kreativen ter spoznati lokalne značilnosti kraja, ki jih ponuja dediščina.

2.4 Podatki o obstoječi ponudbi

Ugotovili smo, da je naslov naloge izredno širok in bi se pod njim lahko skrivalo veliko dobrih idej. Ker je večina otrok doma iz Štanjela in okolice, se nam je zdelo prav, da raziskujemo še dlje od domače praga, ne pa da se kot vrsto let držimo le štanjelskega obzidja.

In res ... Odločili smo se za bližnjo vas Kobjeglavo, ki je sicer dobre 4 km oddaljena od Štanjela, a smo zanjo ugotovili, da ponuja več terenskega dela in raziskovanja, saj so informacije o domačijah na spletu skope. Zavihali smo rokave in se lotili dela, v petek popoldan, 27. oktobra, smo obiskali vas in zapisovali pripovedovanja vaščanov.

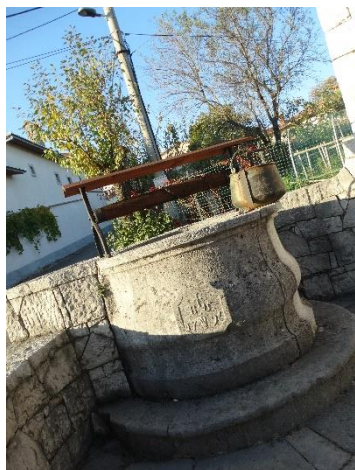
Da bi dobili tisto "pravo", nekaj novega, smo se odpravili informacijam na proti. Pozanimali smo se o ponudbi, ki jo nudi vas. Izvedeli smo, da:

- TD Kobjeglava-Tupelče organizira tri krožne pohode v dolžini cca. 8 km, in sicer Marš na pohod (30. 4.), V kresno noč (24. 6.) ter pohod po Poti devetih kalov (Erika Rojc, predsednica Kulturno umetniškega in turističnega društva Kraški slavček iz Kobjeglave);
- mimo vasi Kobjeglava pelje tudi Spacalova pot (Polona Abram, Javni zavod Kras);
- si turisti lahko ogledajo galerijo kamnoseških in kvačkanih izdelkov, zbirko 800 cerkvenih podob (Vanda Mržek);
- si je mogoče ogledati Marijin vrt, ki je junija 2017 prejel občinsko nagrado in se lahko pohvali z umetelno zidano pastirsko hiško in zasaditvijo več kot 40 kraških zelišč (Irma Grmek);
- si obiskovalci v stari pršutarni lahko pogledajo postopek tradicionalnega načina sušenja kraških pršutov in starega orodja, pripomočkov, ki so se pri tem uporabljali, ter degustirajo to kraško specialiteto (Simo Komel – Stara pršutarna in Gostilna Kobjeglava Restaurant);
- si na domačiji Boginovih in Jurjevih ogledajo staro posodo, orodje in kmetijske pripomočke (Hilarija Ostrouška in Mateja Grmek);
- Domačija Čotnih nudi ogled stare izbe z ognjiščem in kuhinjsko opremo – mentrgo in sklednikom (Lojzka Grmek);
- iz Kobjeglave izvirata avtorja knjig *Kobjeglava in Tupelče skozi čas* (Jožef Abram) ter avtorica leposlovne knjige *Gorečke z borjača* (Darinka Grmek Štrukelj).

Skratka, gre za pisan konglomerat vsega, kar vzbudi v obiskovalcu neko podobo o obiskanem kraju kot odsevu kraja lastne, specifične, morda celo edinstvene pretekle in sedanje kulture.

☞ Matrika ponudbe vasi Kobjeglava:

TOP ZNAMENITOSTI	Kraška vas Kobjeglava	TOP DOGODKI	
POT DEVETIH KALOV		POMLAD Pustovanje, Marš na pohod (30. 4.)	POLETJE Pohod V kresno noč (24. 6.)
STARA PRŠUTARNA IN GOSTILNA KOBJEGLAVA (Kemel)		JESEN God sv. Mihaela (šagra), Pohod po Poti devetih kalov	ZIMA Žegnanje konj (26. 12.)
MARIJIN VRT S CERKVIJO SVETEGA MIHAELA		KULINARIKA IN UMETNOST galerija in zbirke	

Slika 3: Foto utrinki

3. TURISTIČNI PROIZVOD = SPREHOD OD BƏRJAČA DO BƏRJAČA

3.1 Čemu je nastala pot od bərjača do bərjača?

Izhajamo iz dejstva, da naš turistični produkt omogoča spoznavanje in doživljanje celostne podobe kraškega prostora skozi oči pripovedovalca, ki obiskovalce popelje od bərjača do bərjača, s poudarkom na etnoloških in kulturnih značilnostih vasi (opiše in prikaže življenje nekoč in danes).

3.2 Geografska lega vasi Kobjeglava in njene značilnosti

Kras je kamnito ozemlje, kjer vpliv naravne vode na apnenec ustvarja različne površinske oblike, jame in značilna podzemeljska pretakanja. Beseda izhaja iz starega ljudskega izraza za kamen in je prvotno pomenila kamnito pokrajino. Iz tega naziva se je razvilo lastno ime Kras za področje, ki se razteza med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino ter med Soško dolino in Brkini.

Slika 4: Geografska lega vasi

Vas Kobjeglava leži v jugozahodnem delu Slovenije, in sicer v osrčju vinorodne pokrajine Kras. Je strjeno kraško naselje v občini Komen. Ima nadmorsko višino 327 m in je znana po slikovitih, v gruče strnjenih in iz kamna sezidanih hišah, nanizanih na griču okrog cerkve. Poleg arhitekture zgradb, značilne samo za Kras, dajejo vasi poseben čar dvorišča pred hišami, imenovana »**borjači**«.

Slika 5: Borjača (Križmanov in Zegov)

Včasih, ko je bil Kras še neporaščen in je po vaseh brila močna burja, so kmečke hiše gradili s proti burji obrnjenim hrbtnim delom in proti soncu obrnjenim prednjim delom, da je bilo v stavbi topleje. Na kmečkem borjaču se je v letnem in zimskem času odvijalo celotno življenje posamezne kmetije in družinske skupnosti.

Slika 6: Vaški vodnjak z letnico 1890

Središče borjača je bil hišni vodnjak, imenovan »štirna«, ki je dajal družini za Kras najpomembnejšo dobrino – vodo.

»Štirna« je imela v preteklosti posebej pomembno mesto, zato je bila tudi urejena in na premožnejših domačijah lepo okrašena. Revnejše družine so si morale čisto vodo za pitje izprositi od bogatejših družin, za pranje in tudi kuho pa so uporabljali vodo iz »kalov«.

Borjači še dandanes skrivajo na svojem dvorišču zgodbe, ki smo jih želeli raziskati in odkriti ter zapisati, sicer se bodo zaradi hitrega načina življenja morda izgubile za vedno. Starim predmetom smo želeli vdihniti trenutek moderne dobe in jih vsaj za trenutek oživeti v vsej svoji uporabnosti in lepoti.

Slika 7: Pogled skozi kolono z Zančevega borjača

3.3 Komu je namenjena pot Ne naši berjači?

Obisk Kobjeglave je namenjen obiskovalcem, ki želijo v 5–6 urah začutiti utrip pristne kraške vasi. Kot turistični produkt ga bomo promovirali v TIC-u v Štanjelu.

- Primerna je za vse starosti, zaradi zahtevnosti delavnic, zlasti pletenja žbrince, pa bi jo priporočali udeležencem starejšim od 14. leta starosti.
- Primerna velikost skupine za ogled vasi in delo v delavnicah je 15–20 članov.
- Glede na izvedbo delavnic in sam ogled vasi je turistični produkt primeren za vse letne čase z izjemo zime, je pa narava s svojo paletto barv najlepša jeseni. Delavnico izdelave žbrince pa se najlažje izvede spomladi zaradi voljnosti upogibanja vrbovih (bekovih) vej.

3.4 Kako se lahko prijavite na Ne naši berjači?

Udeleženci se lahko na razpisan obisk vasi Kobjeglave prijavijo v tajništvo OŠ Komen (tel. št.: 05 731 89 20) ali preko elektronske pošte (os.komen@guest.arnes.si).

3.5 Kako poravnate stroške udeležbe na Ne naši bërjači?

Plačilo obiska vasi je po položnici, ki jo obiskovalci prejmejo skupaj z zemljevidom vasi na zbirnem mestu.

3.6 Kdaj lahko obiščete naše bërjače v Kobjeglavi?

Program obiska vasi je izvedljiv v vsakem letnem času z izjemo zime, ko je vreme zaradi mraza in vetra neprimerno za zunanjo izvedbo delavnic. Tudi v primeru obilnega deževja, snega in močne burje, obisk vasi in udeležba na delavnicah odpadeta.

Predviden urnik

Trajanje	Dejavnost	Sodelujoči	Opombe
9.00–9.15	Prihod udeležencev	Učenci turističnega krožka	Zbirno mesto ob vaškem spomeniku v Kobjeglavi
9.15–9.25	Nagovor vodje obiska vasi	Lara Štremfel	
9.25–9.30	Razdelitev zemljevidov vasi	Učenci turističnega krožka	
9.30–9.50	Ogled Jurjeve domačije – zbirka stare posode in orodja	Neža Fakin Hilarja Ostrouška	Kobjeglava 4
9.50–11.00	Delavnica pletenja žbrince s Hmetovim Ivanom	Tina Fabjan Ivan Grmek	Kobjeglava 49
11.00–11.20	Ogled Boginove domačije s starimi kmetijskimi pripomočki	Amadej Kobal Miha, Boštjan in Mateja Grmek	Kobjeglava 48
11.20–11.35	Malica	vsi sodelujoči	Pri Čotnem kalu
11.35–12.30	Ogled samooskrbne kmetije in galerije pri Poknih, kamnoseška delavnica	Isabel Čehovin Vanda Mržek	Kobjeglava 53
12.30–12.45	Ogled Zančeve domačije	Lara Rudež	Kobjeglava 57
12.45–13.00	Ogled Marijina vrta in cerkve Sv. Mihaela	Lana Rudež Ana Mržek Jožef Abram Irma Grmek	Pri cerkvi
13.00–13.30	Ogled Čotne domačije s staro kraško kuhinjo	Gaja Jerič Černic Lojzka Grmek	Kobjeglava 50

13.30–14.30	Ogled stare pršutarne z degustacijo in zaključek	Tjan Kos Urh Melan Mozetič Simo Komel Draga Grmek	Kobjeglava 13
-------------	--	--	---------------

Tabela 1: Predviden urnik

*Opomba: Člane turističnega krožka smo za potrebe vodenja po vasi preimenovali v člane domačij, ki jih predstavljajo (Jurjevi, Boginovi, Hmetovi, Pokni ...).

3.7 Kaj potrebujete s seboj na Na naši bërjači?

Obiskovalci, ki se odpravljajo na voden ogled vasi z delavnicami, naj bodo udobno oblečeni. Če sem jim zdi potrebno, naj s seboj vzamejo nahrbtnik z dodatno pijačo in drobnimi prigrizki

3.8 Opis obiska vasi Kobjeglava v besedi in sliki

Slika 8: Informacijska tabla o vasi Kobjeglava

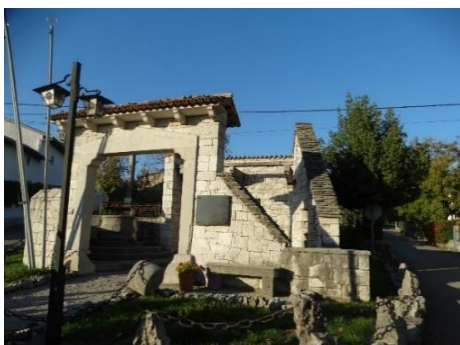
Po vasi Kobjeglava nas bo vodila pot od zbirnega mesta – informacijske table ob avtobusni postaji, kjer se dobimo ob 9. uri.

Slika 9: Parkirišče ob Vaškem domu v Kobjeglavi

Za parkiranje avtomobilov je poskrbljeno na drugi strani ceste, pred vaškim domom, kjer je veliko asfaltno parkirišče za avtomobile in avtobuse.

Uvodno besedo ima učenka turističnega krožka, **Lara Mežnarjeva**, ki pozdravi in nagovori vse zbrane obiskovalce. Omeni jim značilnost spomenika, pred katerim so zbrani, in poudari, da le-ta združuje vse arhitekturne značilnosti Krasa – kolono, štirno in kamen kot glavni gradbeni material.

Slika 10: Spomenik NOB

Prisotnim razdeli zemljevid vasi z označenimi domačijami (Priloga 10) in predstavi zgodbo o nastanku imena vasi Kobjeglava.

Po ljudski razlagi je bilo ime Kobjeglava povezano z imenom griča Kop ali Kob. Preko griča, kjer stoji sedanje naselje, je potekala od Nabrežine proti Ljubljani rimska cesta, katere sledi so vidne še danes. Grič je bil ob nastanku naselja neobljuden, zato naj bi imel ime Kob – goljava. Domačini kraj v pogovornem narečju še vedno imenujejo Kobegljava. Po drugi različici naj bi bilo ime povezano s hlevi za konje, od koder ime Kobila-glava.

Kot zanimivost jim pove tudi bajko o tem, kako je “ratala” Kobjeglava (po knjigi Bežji zlodej, baba gre). “Na tem delu Krasa, kjer je od zdaj Kobjeglava, je bila dobra paša za konje. Sem je prišel mož, ki se je klical Gen Mele. Tukaj je pasel in redil grofovske konje in kobile. Stanoval je v škrlatni hiši, ki so ji pravili pri Zbridkovih, ma te hiše ni več. Za zimo je konjem in kobilam napravil slamnate staje. Je ratalo tako, da je poginila ena najboljših kobil. Okostje glave je Gen Mele obesil na stajo. Po tej glavi so začeli vasi praviti Kobilja glava.” (str. 161, Bežji zlodej, baba gre, Kraške štorije, Zbirka Glasovi, 6. knjiga, 1993)

Slika 11: Kobjeglava iz zraka (Vir: www.q-komel.com/restavracija)

Obiskovalcem vodička predstavi nastanek in značilnosti same vasi. Opozori jih na mogočnost kraške arhitekture. Kalone so kamniti oboki, ki se nahajajo ob vhodnih vratih na dvorišča. Krite so s kamnitimi škrlami, vanje pa so vgrajena trdna lesena vrata, ki so poleg visoke zidne ograje nudile družini zavetje. Prve starejše kalone so bile v zgornjem delu izdelane v polkrožni obliki. Pozneje, s pričetkom uporabe večjih vozov (zaradi reje goved), je bilo potrebno graditi večje, oglate kolone.

Pove jim tudi, da so prebivalci Kobjeglave Kobjeglavci in da so znani kot “puntarji”, to pa za to, ker so se kar naprej upirali štanjelskim grofom.

Slika 12: Kolone – Zegova, Zančeva in Ščukova

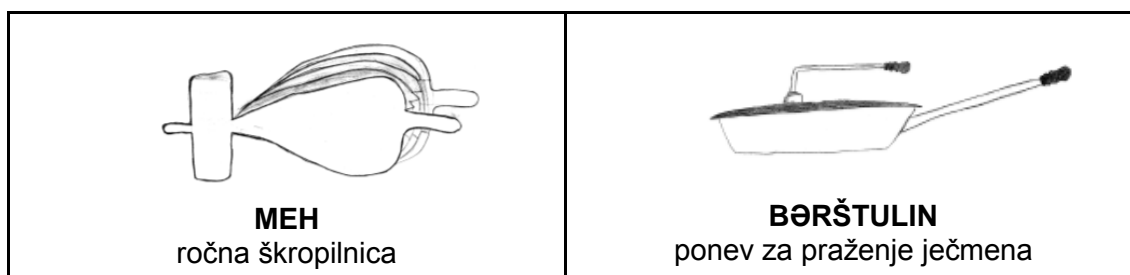
Pot udeleženci nadaljujejo po ozki uličici do domačije Jurjevih, ki ima na svojem borjaču čudovito družinsko zbirko stare posode in pripomočkov. Tu jih sprejmeta gospa Hilarja in Neža, članica turističnega krožka.

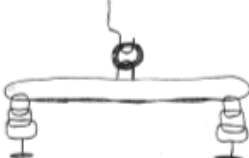

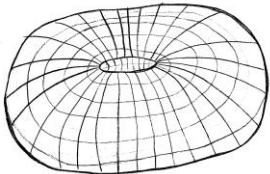

Neža Jurjeva povabi udeležence na njihovo dvorišče, kjer jim predstavi izvor hišnega imena. Pove, da se je njen prednik, lastnik domačije, imenoval Jurij in tako se je med vaščani prijelo ime Jurjevi. Neža udeležencem predstavi znamenitost njihove domačije, to je zbirka stare posode in orodja. Zbirka je nastajala dolga leta, gospodar je predmete našel na podstrešju in na drugih domačijah v vasi, jih restavriral in postavil na ogled. Neža predstavi nekaj pripomočkov, ki so še posebej značilni za Kras. Udeleženci pa se preizkusijo v prepoznavanju orodij v kraškem narečju. Neža predstavi **fəgar**, **bərštulin**, **prjəšo**, **vəjnco**, **drikəlc** in **fləškuən** ter udeležencem pove, za kaj se uporabljajo.

Slika 13: Zbirka orodja in posode pri Jurjevih

☞ Risbe starega orodja in njihovo poimenovanje v kraškem narečju

 <p>ŽĚGUƏN ročna žaga</p>	 <p>PEGLEZƏN likalnik na žerjavico</p>
 <p>FƏGAR svetilka na petrolej</p>	 <p>SRP</p>
 <p>POTKƏU</p>	 <p>DRIKƏLC/VAGA</p>
 <p>FLƏŠKUƏN pletenka za vino</p>	 <p>VƏJNCA lesena zajemalka</p>
 <p>SVITK zaščita za glavo (pri prenašanju bremen)</p>	 <p>SEKIRA</p>

Pot nato skupina obiskovalcev v spremstvu **Tine Hmetove** nadaljuje po ozki glavni ulici skozi vas vse do kmetije, kjer domuje Ivan Grmek, po domače Hmetov Ivan. Daleč po sosednjih vaseh je znan kot dober gostitelj ter mojster pletenja žbrinc.

Vodička besedo preda Ivanu in ta prisotnim razloži, kaj so žbrince in zakaj so se uporabljale.

Slika 14: Žbrince

Žbrinca je nizkemu valju podobna košara, izdelana iz leskovega ogrodja (obroč) in povezana z bekovimi šibami. Nekoč so uporabljali žbrince za prenašanje listja ali sena. Manjše žbrince so nosili na glavi, večje pa so naložili na voz. Danes se male žbrince uporablja za okras.

Hmetov Ivan nato obiskovalce povabi k pletenju manjše žbrince.

Delavnica pletenja žbrince

Izvajalec	Ivan Grmek (Hmetov)
Kontaktne podatki	Ivan Grmek, Kobjeglava 49, 6222 Štanjel
Čas trajanja	70 minut
Material in orodje	Ves potreben material (obroč, beke – vrbove veje, fouč) udeleženci dobijo od izvajalca.
Priporočila	zaščitne rokavice
Cena	3 €
Drugo	/

Tabela 2: Delavnica pletenja žbrince

Tu se obiskovalci zadržijo dobro uro ter pod budnim očesom, spretnimi prsti in s pomočjo mojstra pletenja izdelajo žbrinco, ki jo kot spominek odnesejo domov.

Pot nato nadaljujejo k sosedovim, Ivanovim sorodnikom, ki imajo svoj dom v Kobjeglavi na številka 48 in so vsem vaščanom znani kot Boginovi.

Tu nam **Amadej Boginov** in eden izmed lastnikov kmetije, Boštjan Grmek, predstavita svojo domačijo, izvor domačega imena in zbirko orodij pokojnega očeta.

Družina se še vedno ukvarja s kmetijstvom, a za delo uporablja moderne stroje. Starega orodja niso zavrgli, ampak so se odločili, da ga bodo razstavili na zidove hiše. Nekatere stvari je pokojni oče tudi kupil in na tak način dopolnjeval zbirko. Na steni štale si lahko obiskovalci ogledajo različne pripomočke, katere so nekoč uporabljali za delo z živino na polju in travnikih (različni jarmi, vage, pripomočki za brušenje kose ...). Na posebnem stojalu imajo zbran cel kup malega orodja, s katerim so nekoč gospodarji popravljali in izdelovali različne stvari. Na

balkonu štale so postavljeni slamoreznica, zanimiv pripomoček za rezanje slame, in različne posode za prenašanje mleka.

V gospodarskem posloju ob hiši so Boginovi pripravili predstavitev različnih vozov, ki so jih včasih uporabljali (koš za gnoj, lojtrnik), in ostalih pripomočkov, ki so se uporabljali kot vprežno orodje.

Na drugi strani dvorišča si lahko na manjši steni ogledate zbirko različnih nahrbtnih škropilnic. Gospodar pove, da so bile le-te zbirateljska strast pokojnega očeta in jih je prinašal domov od vsepovsod.

Slika 15: Pri Boginovih – zbirka kmečkega orodja na gospodarskem posloju

Udeleženci imajo nato čas za malico. Amadej Boginov jih pospremi do Čotnega kala, kjer imajo možnost malice iz nahrbtnika.

Pot obiskovalci po malici nadaljujejo mimo javnega vodnjaka do obnovljene domačije, do Poknih, kjer domuje družina Vande Mržek.

Tu besedo prevzameta **Isabel Pokna** in lastnica domačije, ki najprej predstavi samooskrbno kmetijo. Obiskovalce posladka z doma pridelanim suhim sadjem, ki mu sama pravi "šušje".

Kasneje obiskovalce popelje v svojo galerijo, ki je plod dela njenih pridnih rok. Vanda se kot upokojenka ukvarja s kamnoseštvom in že od nekdaj v svojih rokah spretno vrti kvačko. Na domačiji so uredili krasno galerijo.

Slika 16: Kamnoseški in kvačkani izdelki

Tu si obiskovalci lahko ogledajo začetke njene kamnoseške poti in pestrost že spretno izdelanih kamnitih umetnin. Da obiskovalci preizkusijo spretnost svojih rok, jih gospa Vanda povabi, da se ji na skednju pridružijo v kamnoseški delavnici.

Kamnoseška delavnica izdelave obeska iz milnega kamna

Izvajalec	Vanda Mržek
Kontaktne podatki	Vanda Mržek, Kobjeglava 53, 6222 Štanjel Tel. št.: 040 693 899, 05 769 0271 e-naslov: van.mrzek@gmail.com
Čas trajanja	1 ura
Material in orodje	Ves potreben material (kamen, pile, žage, nože, brusni papir, svedre, svinčnike ...) dobijo udeleženci od izvajalke.
Priporočila	/
Cena	2 €
Drugo	Delo je zelo prašno, zato organizator delavnice poskrbi tudi za zaščitno obleko.

Tabela 3: Kamnoseška delavnica

Izdelava obseka iz milnega kamna ali lojevca je primerna za vse starosti, saj je obdelava zaradi njegove trdote preprosta. Mineral je lahko bele, sive oz. zelenkaste barve. Ima voščen do biseren sijaj. Razi se ga lahko že z nohti, reže z nožem in brusi z brusnim papirjem. V vodi ni topen. Ker je voljan za obdelavo, bodo vanj obiskovalci lahko oblikovali izbrano motiviko brez večjih težav. Načrtovana je izdelava obseka, ki je primeren za verižico oz. kot obesek za ključke.

Slika 17: Oblikovanje milnega kamna in izdelki

Pot od Poknih nadaljujejo obiskovalci dobrih pet minut in že stojijo pred mogočno kalono Zančevih. Tu besedo prevzame **Lara Zančeva** in avtor knjige Kobjeglava in Tupelče skozi čas, gospod Jožef Abram, ki nam povesta še nekaj informacij o vasi ter nekaj zanimivosti o kraški arhitekturi.

Današnjo obliko je vas dobila v 18. stoletju, ko so si prebivalci z delom in prodajo kmetijskih pridelkov v razvijajočem se Trstu toliko denarno opomogli, da so lahko obnavljali in dozidavali hiše. V tem času so se razvile stavbe zaprtega tipa, ki se v gručah držijo druga druge in tvorijo specifično arhitekturo. Zaradi silovite burje so strehe stavb prekrivali s kamniti »**škrkami**«. Taka streha je bila težka in ji burja ni mogla do živoga.

Vas je nastala na vzpetini, njeno jedro pa tvori cerkev, posvečena Svetemu Mihaelu. V neposredni bližini, na Gornjih gorica, je vaška lipa, ki je zaščiten. Drugo vaško središče pa predstavlja trg z vodnjakom na Dolnjih gorica. Okrog njega so se zbirali vaščani in vsi pomembni dogovori so bili sklenjeni tam. Odločitve župana pa je pred cerkvijo razglasil za to izbran vaščan.

Značilnosti kraške hiše v Kobjeglavi je dolg lesen balkon »**gank**« po celotni prednji strani stanovanjskega dela, ki predstavlja zunanji hodnik za povezavo prostorov v nadstropju ter služi za sušenje kmetijskih pridelkov.

Prvotna stara kraška naselja – vasi – so stala na nerodovitni kamniti površini, na razgledni višini griča. Značilna je utrjena ulična gradnja hiš, z ozkimi potmi in domačijami z zaprtimi borjači, ki so obrnjene proti jugu in zaprte proti burji na severni strani.

Glavni prostor domačije predstavlja dvorišče – borjač, ki je zaprt zaradi klimatskih razlogov (burje), obrambnih dejavnikov (varovanje ljudi, živali in vode) ter psihološkega vidika (varovanje intimnega prostora).

Ko se odprejo vrata domačije Zančevih, obiskovalcem zastane dih. Kot bi vstopili v preteklost, nekaj desetletij nazaj.

Slika 18: Na Zančevem dvorišču

Kamen je bil tisti naravni element, ki je bistveno vplival na kraško življenje, saj je bil osnovni gradbeni material za gradnjo hiš. Od 19. stoletja pa so ga začeli uporabljati tudi kot okrasni element.

Bivalna enota ni bila le življenjski prostor družine ali pomemben družbeni prostor. Na začetku je bila kraška hiša preprosta pritlična enocelična zgradba, v kateri so ljudje živeli in kuhali ter imeli tudi prostor za živali. Kasneje se je zaradi potreb po širitvi bivalnega prostora razvoj nadaljeval z gradnjo nadstropja.

V 18. stoletju in kasneje v 19. stoletju se je gmotni položaj Kraševcev izboljšal. Dodajali so nove bivalne prostore in gospodarske enote. Nastali so stavbni nizi, kjer je imel vsak prostor poseben zunanji vhod, večinoma z *borjača* ali z lesenega *ganka* v nadstropju.

Stanovanjski objekt je bil vedno postavljen na najugodnejši del domačije. Okrog so gradili gospodarska poslopja (hlev, senik, skedenj, lopa ...), ki so bila oblikovana kot samostojne stavbe, vendar so bila združena v domačijsko pročelje. Na domačiji lahko opazimo vse bistvene elemente kraške domačije: bivalne prostore lastnikov. Kjer ni bilo nobenega poslopja, so zgradili visok kamniti zid ali pa so dvorišča obdajale sosednje domačije. Na dvorišču je vsaka kmetija imela vodnjak, dvorišča pa so bila tlakovana.

Slika 19: Freske z nabožno vsebino (iz leta 1818)

Čez Zančev borjač se pot v spremstvu vodičke nadaljuje na cerkveno dvorišče. Tu nas pričakata **Lana Žepanova** in gospa Irma Grmek, po domače Žepanova, ki nam predstavita zasaditev kraških zelišč na miniaturni kraški gmajni.

Sredi vasi najdemo čudovit košček narave, kjer je zbranih več kot 40 kraških zelišč. Marijin vrt, kot so ga poimenovali, je na nekaj kvadratnih metrih urejen prostor, kjer so vaščani zasadili zelišča in jih s pomočjo lesenih tablic in kamnov označili oz. poimenovali. Obiskovalci se bodo tu lahko preizkusili v prepoznavanju zelišč preko vonja.

Tu je nekaj zelišč, ki jih lahko vidite in vonjate ...

<i>lovor</i>	<i>pehtran</i>	<i>citronka</i>
<i>žajbelj</i>	<i>ognjič</i>	<i>materina dušica</i>
<i>rožmarin</i>	<i>sivka</i>	<i>rman</i>
<i>origano</i>	<i>majaron</i>	<i>drobnjak</i>
<i>bazilika</i>	<i>timijan</i>	<i>lučnik</i>
<i>koriander</i>	<i>melisa</i>	<i>komarček</i>

Slika 20: Marijin zeliščni vrt

Slika 21: Kraška zelišča v Marijinem vrtu

Na sredini vrta so vaščani zgradili suhozidno kamnito pastirsko hišico. Ta predstavlja znamenitost kraške okoljske arhitekture. Nekoč so bile zidane na pašnikih, ob vinogradih in so se naši predniki vanjo zatekli pred neurjem, dežjem, burjo in snegom.

V njej so si privoščili popoldanski počitek v poletni vročini, spravili orodje in tudi kaj skuhali. Največkrat so jih zidali in uporabljali pastirji, zato jim pravimo pastirske hiške.

Junija 2017 je občina Komen ocenjevala splošno urejenost naselji, vrtov oziroma okolice hiš. Marijin zeliščni vrt v Kobjeglavi je prejel občinsko nagrado za ureditev vrta, saj so domačini z umestitvijo kamnite hišice v gredo dopolnili ta košček kraške pokrajine in na ta način prispevali k ohranjanju avtentične podobe kraške vasi in krajine.

Slika 22: Pastirska hišica

Ana Žepanova obiskovalcem pove, da je prva omemba cerkve datirana v letu 1570, sedanja oblika pa je dobila v 18. stoletju. O njeni zgodovini pričajo tudi narobe obrnjene številke 1548, ki jih lahko opazimo nad vhodom v cerkev. Tu naj bi pred današnjo cerkvijo stala manjša, gotska cerkev.

Sledi ogled vaške cerkve sv. Mihaela pod vodstvom gospoda Jožefa. Glavni oltar današnje cerkve sv. Mihaela je delo Lazarinijeve delavnice, velja pa za enega najlepših kamnitih baročnih oltarjev na širšem področju Primorske.

Slika 23: Cerkev SV. Mihaela v Kobjeglavi – zunanost

O njeni starosti pričajo freske, ki so jih odkrili leta 2007, ko so cerkev obnavljali. Na zunanji strani prezbiterija je upodobljena roka, ki priča o tem, da so se med obnovo dogajale tudi nesreče in je eden izmed zidarjev ostal brez dveh prstov.

Obiskovalci imajo možnost krajšega ogleda zbirke božjih podob in v bližnji stari šoli. Gre za stavbo tik ob cerkvi.

Slika 24: Cerkev sv. Mihaela – notranost

Lahko pa si privoščijo minuto oddiha in počakajo na tiste, ki jih ta nabožna zbirka zanima.

Zbirka je privatna lastnina, obsega pa cca. 800 podob.

Slika 25: Zbirka podob

Pot vodi obiskovalce mimo zaščitene vaške lipe, vse do borjača domačije Lojzke Čotne, ki se nahaja na obrobju vasi. Tu si lahko obiskovalci oddahnejo in ob prižganem ognjišču prisluhnejo zgodbam Lojzke Čotne ter pesmim njene sestre Darinke, ki jih bo prebrala **Gaja Čotna**. Pripovedi in vsebina pesmi so del življenja družine Čotnih, ki je štela 13 otrok.

Slika 26: Lojzka Čotna ob ognjišču; naslovnica knjige Gorečke z borjača

Obiskovalci tu prejmejo kazalko za branje in imajo možnost nakupa zbirke pesmi Gorečke z borjača.

Čotni kal je ena izmed točk postanka Spacalove poti, ki vodi od vasi Škrbine do Štanjela, ki je 4 km oddaljen od Kobjeglave. Lojze Spacal, znana osebnost Krasa, likovni umetnik rojen v Trstu, ki je ustvarjal v povojnem času in vrh dosegel v grafičnih tehnikah, je imel enega izmed svojih ateljejev tudi v Škrbini, majhni kraški vasi.

Spacalova pot poteka po kolovozih, med kraško gmajno mimo vasi Kobjeglava. Pot je dolga približno 14 km in je primerna za vse obiskovalce. Organiziran pohod se izvede enkrat letno, v začetku maja meseca in povezuje Štanjel, galerijo v gradu, ki razstavlja likovna dela umetnika, z vasjo, kjer je živel, ustvarjal in je pokopan.

Za Kobjeglavce pa so bili bolj znani in pomembni domačini: Janez Abram (vaški dobrotnik iz 19. stoletja), dr. Josip Abram (deželni poslanec, član komisije za pogozdovanje Krasa, aktiven v 19. stoletju), Filip Abram (aktiven v času avstro-ogrske monarhije), Anton Rudež (graščak), Anton Rudež (strokovni pisatelj na pedagoškem področju), Maks Pipan (župan Kobjeglave od leta 1897 do 1908), Viktor Birsa (slikar 20 stoletja) in Maks Rudež (organist in pevovodja), o čemer pričajo nagrobni spomeniki na vaškem pokopališču, ki se nahaja na obrobju vasi proti Tupelčam.

Tjan Švəgljičev obiskovalce popelje skozi ozke gase, kjer lahko opazijo lepo vzdrževane kalone, lesene ganke in štirne na odprtih dvoriščih. Pot zaključijo na borjaču Švəgljičevih, kjer je tudi vhod v Staro pršutarno. Tu nas pričakata Draga Švəgljičeva in vodja pršutarne ter vaški gostinec, Simo Komel.

Urh Švæglijčev, član turističnega krožka, predstavi izvor hišnega imena, ki naj bi izhajal iz tipičnega kraškega priimka Švagelj. Urh predstavi domačijo in poudari nekaj posebnosti. Drugo ime za Švæglijčevo domačijo je Stara pršutarna. Obdelava pršutov je za domačijo značilna že

od leta 1949. V času delovanja, do leta 2011, se je v poslopju posušilo 185000 pršutov, sočasno tudi do 8000. Urh poudari, da je bilo delo njegovih prednikov zahtevno, saj je bil vsak pršut v času soljenja in sušenja kar 50-krat v rokah zaposlenih.

Slika 27: Na obisku pri Dragi Švæglijčevi

Svoje pripovedovanje je podkrepil s prikazom zbirke fotografij in časopisnimi članki o njegovi domačiji.

Na borjaču se jim pridruži še gospod Simo Komel. Opiše jim postopek pridobivanja in sušenja kraškega pršuta na tradicionalen način. Do danes se je ta tradicija že zelo izgubila in le še malokdo obvlada vse postopke priprave in sušenje pršuta.

Slika 28: S Simom Komelom pred Staro pršutarno

Na zelo slikovit način obiskovalcem predstavi postopek, kako se pride od »prašička do pršuta«. Poudari, da je pršut meso, pridobljeno iz zadnjih dveh tac prašiča, in da se prašiče kolje v zimskem času, ko so temperature dokaj nizke (manj kot 4 stopinje).

Gospod Simo jih povabi v zgornji prostor, kjer imajo sušilnico pršutov. Tu lahko sušijo maksimalno 35 pršutov. Ko se meso ohladi na željeno temperaturo, ga odnesejo v ta prostor in zasujejo s soljo za približno 3–5 tednov. Pršut se mora sušiti minimalno 6 mesecev, lahko pa tudi več let. S sušenjem izgublja težo. Lahko izgubi tretjino prvotne teže.

Slika 29: Med pršuti – kraško specialiteto

Ker je to tradicionalen način sušenja pršuta, obiskovalcem pove tudi, kako ugotavljajo, če je pršut dovolj osušen in kakšen okus ima. To naredijo tako, da s tremi iglami »špiknejo« v pršut in povohajo. Glede na vonj določijo zrelost pršuta za prodajo.

Obiskovalce pospremi skozi sušilnico pršutarne, kjer si lahko obiskovalci od blizu ogledajo pršute, in jih povabi na degustacijo kraškega pršuta.

Po pokušini kraške dobrote, pršuta, je čas za slovo. Tu se od obiskovalcev skupina otrok turističnega krožka poslovijo in hkrati priporočijo za ponovni obisk Krasa in kraških vasi.

4. STROŠKI IN MATERIALI NƏ NAŠMI BƏRJAČI

Materiali, ki jih bomo potrebovali pri izvedbi in trženju turističnega produkta ter pri pripravi turistične tržnice, in stroški, povezani z njimi, so:

ODHODKI

material	količina	stroški	opombe
DVD z ovitki	100 kom	30 €	
papir za zgibanko in kazalko	250 kom	3 €	
tisk zgibanke	250 kom	25 €	
folija za plastificiranje	50 kom	6 €	
zemljevid vasi (bel papir A4)	250 kom	/	promocijski material TIC
barvni tisk zemljevidov vasi	250 kom	37 €	
vrv za ogrlico	20 m	3 €	priskrbi ga. Vanda
milni kamen	100 kom	/	priskrbi kamnosek
embalaža za zelišča	20 kom	/	odpadni material
žica debeline 1 mm	20 m	3 €	priskrbi g. Ivan
bekove veje	glede na število udeležencev	/	priskrbi g. Ivan
karton za izdelavo kraške hiše	15 kom (120 x 80 cm)	/	odpadni material
škatile za jajca za strešno kritino	50 kom	/	odpadni material
stiropor za izdelavo vodnjaka, kalone		/	odpadni material
lesena konstrukcija, vijaki	10 x 2 m	40 €	
magnetne pole	8 kom	12 €	
barvni spreji	5 kom	15 €	
pločevinasta plošča	2 kom		odpadni material

Tabela 4: Odhodki

STROŠKI PROMOCIJE (ODHODKI)

promocijski material	količina	stroški
Zgibanka	150 kom	27 €
Kazalka	150 kom	7 €
DVD	100 kom	30 €
oglas v medijih		brezplačno

Tabela 5: Stroški promocije

PRIHODKI IN OBLIKOVANJE CENE

udeležba na izletu 15 €	delavnica žbrince	3 €
	delavnica oblikovanja milnega kamna	2 €
	degustacija	10 €
zemljevid vasi		brezplačno
kazalka		brezplačno

Tabela 6: Prihodki in oblikovanje cen

Udeleženci obisk vasi plačajo po položnici, ki jo prejmejo ob prijavi.

5. PROMOCIJA NAŠGA BƏRJAČA

5.1 Kako bo izgledal naš proizvod?

Naš turistični proizvod obsega organizacijo obiska vasi, v katero sta vključeni dve delavnici in degustacija kraškega pršuta, ter promocijski material v obliki zgibanke, knjižne kazalke in DVD-ja.

Z zgibanko želimo predstaviti kulturne in arhitekturne značilnosti kraške vasi. Knjižna kazalka s pesmijo domačinke Darinke Čotne bo obiskovalce popeljala v svet ustvarjalnosti. S filmom na DVD-ju pa bodo spoznali življenje v Kobjeglavi nekoč in danes ter se virtualno sprehodili po ozkih kraških ulicah.

Brezplačne zgibanke in informacije o izletu bo mogoče dobiti na TIC-u v Štanjelu in tudi v Kulturnem društvu Kraški slavček v Kobjeglavi.

DVD o življenju v Kobjeglavi nekoč in danes pa bo mogoče kupiti v TIC-u in ob obisku vasi za simbolično ceno 1 €.

Promocijski film bo objavljen na spletni strani šole. Ustvarili bomo tudi Facebook spletno stran z vsebino kulturne in etnološke dediščine v Kobjeglavi ter predstavitveni film dodali še na spletno stran www.youtube.com.

Slika 30: Predstavitveni DVD

Slika 31: Knjižna kazalka

Slika 32: Zgibanka

5.2 Promocija našega turističnega izdelka

 <p>Spletna stran osnovne šole Komen</p> <ul style="list-style-type: none">• novica o kraju in datumu turistične tržnice v pomladanskem času• povezava na turistično nalogo• obvestilo o izvedbi izleta z ogledom vasi	 <p>Spletna stran Občine Komen</p> <ul style="list-style-type: none">• novica o uspešnosti naše turistične naloge v projektu Turizmu pomaga lastna glava• povezava na turistično nalogo
 <p>Javni zavod Kras in pisarna TIC-a v Štanjelu</p> <ul style="list-style-type: none">• promocijski material (zemljevid poti po borjačih v Kobjeglavi, zgibanka in knjižna kazalka)	 <p>Facebook</p> <ul style="list-style-type: none">• spletna stran, ki jo oblikujemo• objava fotografij z obiska vasi• zemljevid• posnetki obiska borjačev
 <p>YouTube</p> <ul style="list-style-type: none">• predstavitveni video obiska borjačev	 <p>Glasilo Občine Komen</p> <ul style="list-style-type: none">• objava v občinskem glasilu Burja

6. PREDSTAVITEV NAŠGA BØRJAČA NA TRŽNICI

Turistični proizvod bomo predstavili na turistični tržnici s postavitvijo kraškega borjača, ki bo oblikovan iz kartona na leseni konstrukciji. Ana Žežpanova in Lara Mežnarjeva bosta z deljenjem knjižnih kazalk po trgovskem centru Mercatorja skušali privabiti obiskovalce k naši maketi kraškega borjača. Učenci bodo oblečeni v majico z logotipom vasi Kobjeglava.

Slika 33: Skica postavitve borjača na tržnici

Na borjaču bomo predstavili kolono, štirno, staro orodje in kraške detajle. Na vhodu, ob koloni, jih bosta pričakala Urh Švægličev in Isabel Pokna, ki bosta na splošno predstavila našo raziskovalno nalogo in jim razdelila zemljevid Kobjeglave in zgibanko o naši bØrjači.

Na borjaču bosta potem obiskovalce sprejeli Gaja Čotna in Neža Jurjeva, ki bosta predstavili domača imena za staro orodje ter ga podrobneje predstavili. Lara in Lana Žežpanovi pa bosta obiskovalca popeljali v svet dišav in le-ti bodo poskušali kraška zelišča prepoznati po vonju.

V kraških oknih bodo magnetne plošče, na katerih bodo obiskovalci lahko sestavljali magnetne sestavljanke s kraškimi motivi. Amadej Boginov pa bo obiskovalce skušal pripraviti do tekmovanja v hitrosti sestavljanja magnetnih sestavljanek s kraškim motivom.

Vsak uspešno opravljen izziv bo nagrajen (DVD, knjižna kazalka, sestavljanke).

Slika 34: Magnetne sestavljanke

7. ZAKLJUČEK oz. BORJAČ ZAPIRA VRATA

Človeška roka je skozi stoletja s svojo pridnostjo izoblikovala kraško pokrajino in kamen. Dala ji je svoj pečat, dušo in srce. Skozi stoletja je človek ustvarjal in oblikoval svojo identiteto. Ta se je gradila na osnovi preteklosti, podedovanega načina življenja in sledovi človeškega dela so opazni na naseljih vse do danes. To lahko obiskovalec začuti tudi ob obisku vasi Kobjeglava. Kras – pokrajina, kjer se čas ustavi ... kamnite hiše v strnjenih naseljih. Tu burja pozimi na borjaču pometa listje. Šviga okrog vogalov hiš, zidov, štirn ...vse to ponuja obisk na Krasu. Vse to in še več lahko obiskovalec začuti ob našem turističnem proizvodu in z obiskom vasi Kobjeglava. Vas mu nudi možnost poglobljanje znanja o arhitekturi, zgodovini, naravni in kulturni dediščini Krasa. Obisk vasi z aktivnim sodelovanjem v delavnicah pletenja žbrince in oblikovanja milnega kamna, pa mu nudi še razvijanje ročnih spretnosti in sprostitev. Obisk Kobjeglave je enkratna priložnost za vse, željne uživanja, druženja, spoznavanja kraške pokrajine, kulinarike, Kraševcev, njihovega izražanja in sobivanja z naravo.

Projekt Turizmu pomaga lastna glava bomo zaključili tako, da bomo poslali ponudbo za izvedbo turističnega proizvoda na Občino Komen in predlagali, da jo uvrsti v sklop dejavnosti ob občinskem prazniku, ki je junija.

8. VIRI IN LITERATURA

- Danila Kocjan, Jelka Hadalin. Bežji zludej, baba gre: Kraške štorije. Ljubljana, Kmečki glas, 1993.
- Jasna Fakin Bajec. Procesi ustvarjanja kulturne dediščine - Kraševci med tradicijo in izzivom sodobne družbe. Ljubljana, Založba ZRC SAZU, 2011.
- Turistični produkti: Vir: pridobljen s svetovnega spleta 11. 12.2017
https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/turisticni-produkti/SRKTS-29_8849.pdf.pdf.
- Znamenitosti Krasa, Vir: pridobljen s svetovnega spleta 10. 12. 2017:
<http://www.kroufe.com/sl/znamenitosti-krasa/seznam-znamenitosti>.
- Peš poti po Komenskem krasu, Vir: Pridobljen s svetovnega spleta 28.1.2018
<https://www.komen.si/mma/ /2011100509061642>.
- Jožef Abram. Kobjeglava in Tupelče skozi čas. Ljubljana, KUTD Kraški slavček, 2014.
- Darinka Grmek Štrukelj. Gorečke z borjača. Zavod za razvijanje ustvarjalnosti, Velike Lašče, 2017.

9. PRILOGE

Priloga 1: Pogovor z gospo Vando Mržek (Pri Poknih)

Kontaktni podatki:

Vanda Mržek
Kobjeglava 53, 6222 Štanjel
Tel. št.: 040 693 899
E: van.mrzek@gmail.com

Pri Poknih – kamnoseški napis domačega imena, obisk pri gospe Vandi

Na domačiji nas je sprejela lastnica, gospa Vanda Mržek. Povedala je, da izvora družinskega imena ne pozna in da so bili nekoč »Pokčevi«, vendar pa je mogoča tudi razlaga, da je domačija dobila ime po mlatenju žita, ko naj bi na skednju pokalo.

Predstavila nam je njihovo samooskrbno kmetijo, na kateri vsi družinski člani poprimejo za delo. Lahko se pohvalijo z avtohtonimi, starimi sortami rastlin. Predstavila nam je pomembnost pridelave pridelkov doma. Poudarila je, da ljudje vedno bolj cenijo tak način kmetovanja, ter povedala, da se je udeležila celo izmenjave semen z drugimi pridelovalci na Bistriškem.

Kite čebule, česna in koruze ter buče čajote

Povedala nam je tudi, da za zimski čas skuha marmelade, suši semena buč in sadje in da le malo reči kupijo v trgovini. Ponudila nam je t. i. »šošje« in dekleta so bila presenečena nad sladkostjo posušenih jabolk, hrušk in fig.

Na domačiji smo si ogledali tudi galerijo z njenimi kamnoseškimi in kvačkanimi mojstrovinami. Gospa Vanda, po poklicu sicer učiteljica, nam je povedala, da je ljubezen do kamnoseštva začela razvijati takoj, ko se je upokojila. Predstavila nam je različne kamne in načine obdelave le-teh. V svoji galeriji ima razstavljen tudi »magični kvadrat«, za katerega nam je razkrila zgodovino in pomen napisa: Gospodar vesolja drži v rokah vse vajeti stvarstva.

V galeriji, magični kvadrat

Gospa ima v stari šoli tudi svojo razstavo božjih podob, ki obsega 800 primerkov (svetniške, romarske, spominske). Najstarejše so stare tudi 160 let in več. Povedala nam je, da ji je najstarejše podarila njena babica, da pa zbira tudi razglednice. Popeljala nas je po razstavi, ki je tematsko razdeljena, ter izpostavila najzanimivejše o izdelavi in napisih.

Ogled zbirke podob v stari šoli v Kobjeglavi (ob cerkvi)

Priloga 2: Pogovor z gospo Lojzko Grmek (Pri Čotnih)

Kontaktni podatki:

*Lojzka Grmek
Kobjeglava 50, 6222 Štanjel
Tel. št.: 05 769 0500*

Na domačiji nas je sprejela lastnica hiše, 85-letna gospa Lojzka Grmek. Predstavila je svojo družino, ki je štela 13 otrok (9 deklet in 4 fante). Živeli so skromno, potem pa zapustili Kobjeglavo in šli po svetu. Sama je službovala v bolnišnici pri Veroni. Na domačijo se je vrnila po očetovi smrti in jo v celoti obnovila v kraškem stilu. Vhod na dvorišče predstavlja kraška »kəluəna« z lesenimi vrati, ki borjaču nudi zavetje.

Čotna kəluəna in gospa Lojzka pred stanovanjskim delom domačije

Kraški videz daje domačiji tudi značilen dolg, lesen »gank«. Povedala je, da ji je bilo škoda, da bi stare predmete, ki so dobro ohranjeni, a dosegajo starost tudi do 300 let, in kamne nekdanjega ognjišča zavrgli, zato je ob obnovi prostor ob hiši uredila v staro izbo z ognjiščem, krušno pečjo in pohištvom, kot so ga imeli v hiši nekoč.

Ob ognjišču, mjəntərga (miza za peko kruha)

Da bi dekleta, ki so jo obiskala, dobila občutek prijetnosti ognja v ognjišču, je gospa Lojzka zakurila in ob ognju pripovedovala o življenju nekoč. Poimenovala je pohištvo nekoč – sklednik ter mjəntərgo. V hiši, kjer živi, je predstavila še staro skrinjo in omaro v dnevni sobi. Tudi nekaj ostalega pohištva ima zavidljivo starost, a je zelo dobro ohranjeno in še vedno v uporabi.

Pri Čotnih – posoda nad ognjiščem, star stol in sklednik

Čotni kal in pil

Povedala je, da je ob domačiji tudi Čotni kal in pil.

Mimo domačije namreč pelje tudi pohodniška krožna pot, Pot devetih kalov. Kal ob domačiji ima tudi čistilnik oz. peskolovec in je eden izmed devetih kalov, vodnih virov v okolici vasi.

Obnovljen peskolovec ob Čotnem kalu

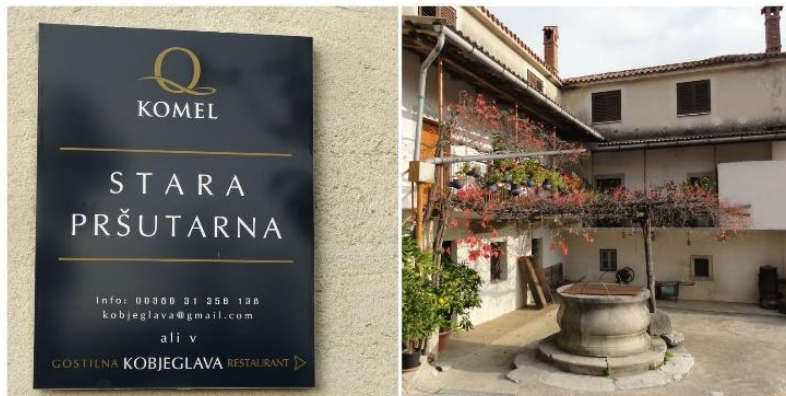
Pot je dolga okrog 6,5 km in je speljana večinoma po borovem gozdu. Primerna je za hojo v vseh letnih časih, najlepša pa je v jeseni, ko suhozide ob poti obarva ruj.

Z domačije izvira tudi njena najmlajša sestra, gospa Darinka Štrukelj Grmek, po poklicu zdravnica, ki je avtorica knjige Gorečke z borjača. Knjiga zajema pesmi, vezane na vsa njena življenjska obdobja.

Priloga 3: Pogovor z gospodom Simom Komelom – Pršutarna Komel in Gostilna Kobjeglava Restaurant

Kontaktne podatki:

Simo Komel
Kobjeglava 63 a, 6222 Štanjel
Tel. št.: (05) 731 00 80, 031 356 138
E: kobjeglava@gmail.com, W: www.q-komel.com

Na dvorišču Stare pršutarne

Na borjaču stare domačije Grmek nas je v beli opravi sprejel gospod Simo Komel. Za uvod je navedel nekaj značilnosti kraškega borjača ter povedal nekaj o njegovem pomenu. Predstavil je značilnosti orodja pred hišo ter opisal postopek pridobivanja in sušenja kraškega pršuta. Na tej kmetiji sušijo pršut že tri generacije. Gospod Komel je prevzel prostore in začel s sušenjem leta 2009.

Spoznali smo gospoda Sima Komela

»Še pred nekaj desetletji so v zimskih mesecih v domala vsaki hiši na Krasu sušili pršute. V skoraj vsaki hiši so namreč redili prašiče in skoraj vsak gospodar je znal pripraviti svinjska stegna tako, da so se v letu dni preobrazila v slasten suh pršut. Do danes se je ta tradicija že zelo izgubila in le še malokdo obvlada vse postopke priprave pršuta na sušenje. Mi to delamo na tradicionalni način.«

Postopek obdelave in sušenja pršutov

Otrokom je opisal postopek, kako se pride od »prašička do pršuta«. Prašiča najprej zakoljejo in ga polijejo s »kalifonijo«. To je naravna smola, ki se uporablja za odstranjevanje (depilacijo) prašičje dlake. Prašiča postavijo v posebno posteljo oz. trugo. Med 1. sv. vojno so za te potrebe uporabljali kar posteljo za reševanje vojakov. Sledi razrez prašiča po predelih: pleča, stegno, tace ... Glede na strukturo mesa in predel prašiča tako dobimo prato, klobase, salame, panceto, pršut. Pršut je meso, pridobljeno iz zadnjih tac. Vso pridobljeno in očiščeno meso obesijo pod gank (balkon), da se meso ohladi pod štiri stopinje, preden ga začnejo sušiti. Vse to se dela zunaj, in sicer v zimskem času, ko so temperature dokaj nizke (november, december, januar).

Gospod Simo nas je peljal v zgornji prostor nad balkonom, kjer imajo sušilnico pršutov. Tu se suši maksimalno 35 pršutov. Ko se meso ohladi na željeno temperaturo, ga odnesejo v ta prostor in zasujejo s soljo za približno 3–5 tednov. V tem času namreč sol pronica skozi meso in nase veže vodo. Po fazi soljenja pršut otresejo in ga z nožem obrežejo ter naredijo željeno obliko pršuta. Povedal nam je, da se mora pršut sušiti minimalno šest mesecev, lahko tudi več let. S sušenjem izgublja težo. Lahko izgubi tretjino prvotne teže.

Preverjanje zorenja pršutov

Sledi faza stiskanje pršuta. Pršut položijo v posebno prešo, kjer pršut stisnejo in tako uravnajo debelino, da se pršut enakomerno suši. Pršut zavežejo in obesijo na lesena stojala. To se imenuje faza počitka in traja 20 mesecev (dokler ne pronica morska sol do kosti). Temperatura v prostoru mora biti konstantna, in sicer 6 stopinj. Potem sledi faza sušenja pri 11 stopinjah. Gospod Simo nam je tudi povedal, da mesec sušenja pomeni približno 1 kg izgube teže pršuta.

Po pretečenem času s posebnim postopkom ugotavljajo, ali je pršut dovolj osušen in kakšen okus ima. To naredijo tako, da s tremi iglami »špiknejo« v pršut in povonjajo. Glede na vonj določijo zrelost pršuta za prodajo.

V sušilnici pršutov

Na koncu našega druženja nam je priučen kuhar, gospod Simo, predstavil še predmete, ki jih je mogoče najti pod balkonom kraškega borjača.

Kotel za kuhanje žganja

Naprava za lupljenje koruze

Priloga 4: Pogovor z gospo Drago Grmek (Pri Švegljičevih)

Kontaktne podatki:

Draga Grmek

Kobjeglava 13, 6222 Štanjel

Tel. št.: 05 769 0536

Na domačiji nas je sprejela lastnica, gospa Draga Grmek. Povedala je, da izvora hišnega imena "Švegljičevi" ne pozna. Ime sicer povezuje s priimkom Švagelj, ki naj bi ga nosil eden izmed prejšnjih lastnikov domačije.

Gospa Draga Švegljičeva

Predstavila nam je njeno kmetijo, ki obsega različne obdelovalne površine v izmeri 10 ha površin. V preteklosti so redili okrog deset živali, sedaj pa so kmetijstvo opustili.

Domačija je poznana pod imenom Stara pršutarna, saj so v delu gospodarskega posloja dolga leta obdelovali pršut. Gospa nam zelo natančno predstavi zgodovino dejavnosti, njeni začetki segajo v leto 1949.

Švegljičeva domačija

Pršutarno so po pridobitvi vseh dovoljenj odprli leta 1949. V takratnih časih, prvih letih delovanja, so večino pršutov prodali političnim veljakom v Ljubljano. Ker se je dejavnost dobro prijela in je bila kvaliteta pršutov izjemna, so dejavnost razširili. Poudarila je, da so imeli v času največjega razcveta dejavnosti kar 14 zaposlenih. Leta 1966 so začeli delovati za potrebe podjetja MIP, ki je kraški pršut prodajal širom po Sloveniji in drugih državah. Po stečaju

omenjenega podjetja so dejavnost izvajali za potrebe podjetja Mercator. Povedala je, da so se skozi leta srečevali z različnimi birokratskimi težavami, a so dejavnost vseeno opravljali z veliko veselja, kraška trma pa jim je dala dodatno moč v bojih z različnimi oblastmi.

Predstavila je potek sušenja pršutov in ob tem poudarila nekaj izjemnih števil. V njihovem posloplju se je lahko hkrati sušilo do 8000 pršutov. V vseh letih delovanja se je v posloplju posušilo 185 000 pršutov, ki so z domačije odšli v prodajo.

Gospa je poudarila, da je bilo delo zahtevno, saj je bil vsak pršut v času soljenja in sušenja kar 50-krat v rokah zaposlenih. Svojo pripoved je podkrepila z zbirko fotografij in časopisnimi članki.

Ogled starih časopisov

Priloga 5: Pogovor z gospo Hilarijo Ostrouška (Pri Jurjevih)

Kontaktni podatki:

*Hilarija Ostrouška
Kobjeglava 4, 6222 Štanjel
Tel. št.: 05 769 0601*

Na domačiji nas je sprejela solastnica, gospa Hilarija Ostrouška. Skupaj z bratom Evgenom skrbita za urejenost domačije in kmetijske dejavnosti. Povedala je, da je izvor hišnega imena »Jurjevi« iz imena Jurij, ki je bil v preteklosti lastnik njihove domačije.

Gospa Hilarija nam je predstavila hišno razstavo starega kmečkega orodja in pripomočkov. Skrbno urejene in restavrirane predmete hranijo na domačiji kar na kmečkem dvorišču. Tako lahko vsak, ki vstopi na dvorišče, občuduje predmete iz preteklosti. Poudarila je, da so večino predmetov našli na podstrešju, nekaj pa jih je gospodar prinesel tudi z drugih kmetij iz Kobjeglave.

Gospa Hilarija z družinsko zbirko posode in orodja

Razstavo orodij si velikokrat ogledajo turisti od blizu in daleč, ki obišejejo tudi druge zanimivosti v vasi Kobjeglava. Povedala je, da so obiskovalcem najbolj všeč imena orodij, saj jih gospa predstavi v kraškem narečju.

Staro orodje in posoda z domačije Jurjevih, Kobjeglava 4

Na domačiji se še vedno ukvarjajo s kmetijstvom. Imajo velik vinograd, kjer pridelajo grozdje, iz njega pa pravi kraški teran. Redijo tudi kokoši, nekaj piščancev in prašiče.

Domačijo krasita mogočna murva na dvorišču in velik vrt ob poslopju.

Priloga 6: Pogovor z gospodom Boštjanom Grmekom (Pri Boginovih)

Kontaktni podatki:

*Boštjan, Miha, Mateja Grmek
Kobjeglava 48, 6222 Štanjel
Tel. št.: 05 769 0 501*

Na Boginovi domačiji nas je sprejel eden od treh solastnikov Boštjan Grmek. Pove nam zgodbo o izvoru hišnega imena, ki izhaja iz nemške besede *wohin* – kam. Njihov prednik naj bi po povratku iz avstrijske vojske to besedo pogosto uporabljal. Kobjeglavci so besedo *wohin* razumeli kot *bogin* in prijelo se jih je ime Boginovi.

Skupaj z bratom in sestro skrbijo za kmetijo, na kateri se ukvarjajo tako s poljedelstvom kot z živinorejo. V štali so se oglašale krave, bikci in telički, ponosni gospodar pa nam je pokazal tudi svinjak, v katerem redijo prašiče. Povedal nam je, da imajo tudi konje, ki pa se stalno pasejo na okoliških pašnikih.

Pred gospodarskim poslopjem z Mihom Boginovim

Gospodar Miha je učencem z veseljem pokazal različno orodje, ki ga je začel zbirati že njegov oče in ga obešal po stenah gospodarskih poslopjih. Zaradi obilice dela na kmetiji jim zmanjkuje časa, da bi vse urejali, a se trudijo in obiskovalcem z veseljem pokažejo orodje in kmetijske pripomočke in razložijo njihov pomen ter uporabnost.

Tudi učencem je natančno predstavil razstavljenе predmete in razložil, za kaj so se uporabljali. Delovna sila na kmetiji so bili ljudje, veliko pa so si pomagali tudi z vprežno živino. Vpregli so vola, bogatejši pa tudi konja, da so si tako olajšali težko delo na njivi. Da so živino lahko uporabljali za delo, so jo morali vpreči. Za to so potrebovali posebne jarme. Imeli so konjske in volovske jarme, za eno ali dve živali. Živali so na gobec lahko dali tudi posebno košaro, podobno nagobčniku, če je rada grizla.

Volovski jarmi (dvojni, enojni), žrd, vaga

Za košnjo so nekoč kosci uporabljali koso. Med delom se je zaradi udarcev ob kamne zvila in skrhalo, zato jo je moral kosec poklepati (potolči s kladivnim na posebni napravi – nakovalo in žlebilce) ter nabrusiti. (slika na filmu) Za to delo je uporabil waslo (brusni kamen), ki jo je imel v uəsouniku (lesena posoda ali votel volovski rog). Tega pa je imel pripetega za pasom. V uəsouniku je bila mešanica vode in kisa, saj se je brusilo na mokro.

Ribežen, lesene vile in grablje, uəsounik, vaga, enojni jarem

Gospod Boštjan pove, da je bilo delo nekoč večinoma ročno. Ko je bil še otrok, so seno obračali in grabili večinoma ročno. Uporabljali so grablje in vile. Tudi spravilo sena so opravili ročno. Seno so pograbili v regade (vrste) in ga nato z vili naložili na voz – lojtrnik. Na vozu je bil nekdo, ki je seno peštal (tlačil). Ko je bil voz naložen, so dali čez kup žrd (poseben lesen kol) in ga pričvrstili, da se kup ni prevrnil.

Na koncu nam Gospod Boštjan pokaže tudi lepo urejen gospodarski prostor, v katerem so pripravili pravo razstavo vozov, starih tehtnic in drugega orodja. Prostor še vedno uporabljajo, zato so stvari obesili po stenah. Pokaže nam lojtrnik, gnojni koš, žbrinco, stare tehtnice (vage) ... in pojasni uporabnost razstavljenih predmetov.

Tehnice (vage)

Na steni nam gospodar pokaže žbrinco (listni koš) in pove, za kaj se je uporabljala. Listje in steljo (stara trava ob grmih) so v jesenskih mesecih grabili in odpeljali domov. Nabrano so uporabljali za dajanje pod živino v štali (nastilj). Listje so nakladali v žbrince (listne koše), ki so jih nato na lojtrniku (voz) odpeljali domov.

Žbrinca in lesene vile

Za razvoz gnoja na njive so uporabljali gnojni koš. Pletena košara na vozu je imela na koncu dva ročaja, s pomočjo katerih so gnoj iz nje stresli na kup na njivi.

Koš za gnoj

Za obdelavo vinograda so kmetje uporabljali plug in drugo ročno orodje za okopavanje in pletje okrog trt. Za škropljenje pa so uporabljali ročne nahrbtnne škropilnice. Gospod Boštjan nam ponosno pokaže celo zbirko različnih nahrbtnnih škropilnic, ki jih je zbral njihov oče.

Preša za stiskanje grozdja

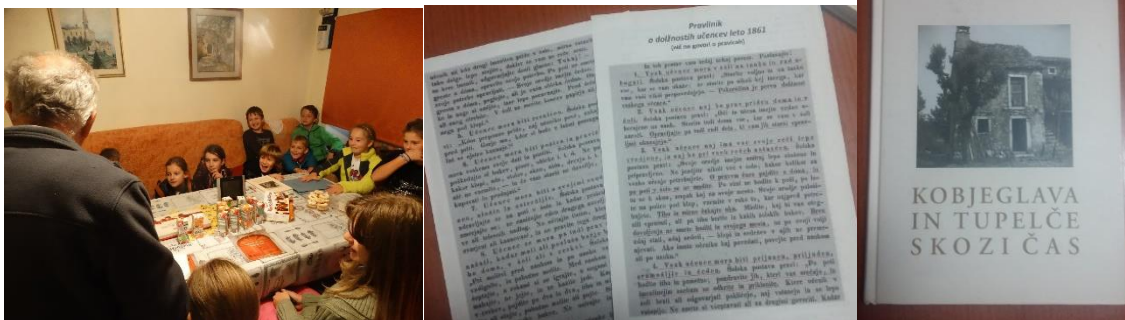
V času trgatve so grozdje nabirali v lesene brentače, ki so jih nato stresli v lesene posode in odpeljali domov. Doma so grozdje zmleli in pustili kuhati v lesenih plavnikih (velike posode). Za stiskanje grozdja so imeli posebne preše. Tekočino – mošt so stočili v lesene sode, prešanino pa so dali v posodo in jo uporabili za kuhanje žganja (šnopca).

Priloga 7: Pogovor z gospodom Jožefom Abramom (Pri Fiderhovich)

Kontaktni podatki:

Jožef Abram
Kobjeglava 65, 6222 Štanjel
Tel. št.: 05 769 0569

Avtor knjige z naslovom *Kobjeglava in Tupelče*, gospod Jožef Abram, se je izkazal kot izjemen gostitelj, saj nas je vse povabil v svojo dnevno sobo, nas pogostil in nam predstavil zgodovino nastanka vasi ter nam povedal številne zgodbe iz preteklosti.

Na obisku pri Jožefu Abramcu, pravilnik o dolžnostih učencev iz leta 1863; naslovnica njegove knjige Kobjeglava in Tupelče skozi čas

Slikovito nam je predstavil pravilnik o dolžnostih učencev iz preteklosti, kjer pravice otrok niso niti omenjene. Otroci so bili presenečeni nad povedanim.

Peljal nas je do vaške lipe, ki raste ob stari šoli tik ob cerkvi in je zaradi svoje starosti zaščiteno drevo. Podučil nas je, da so se tukaj vaški veljaki dogovarjali o pomembnih stvareh.

Z gospodom Jožefom Fiderhovich ob vaški lipi

Priloga 8: Pogovor z gospodom Urbanom Grmekom Masičem (Križmanovim)

Kontaktne podatki:

*Urban Grmek Masič
Kobjeglava 7, 6222 Štanjel
Tel. št.: 041 383 986
E: urban.grmek@stanjel.eu*

Urban Grmek Masič, ki v vasi Kobjeglava in tudi v Javnem zavodu Kras prevzema vlogo turističnega vodiča in organizatorja številnih kulturnih dogodkov, si je za nas vzel petkovo popoldne in nam pokazal skrite koticke vasi in nas kot poznavalec zgodovine in kraške arhitekture podučil o številnih zanimivostih Kobjeglave (kalih, pilih, kolonah, domačih imenih kmetij ...).

V imenu predsednice kulturnega društva Kraški slavček, gospe Erike Rojc, nas je seznanil z dogodki, ki jih organizirajo tekom leta (pohodi, prireditve), in uspehi, ki jih dosegajo zlasti na športnem področju, v balinanju.

Gospo Irmo Grmek je povabil in spodbudil, da nam je predstavila Marijin vrt, ki se nahaja ob cerkvi in je letos v juniju prejel občinsko nagrado. Gre za zasaditev vrta s kraškimi zelišči. Gospa Irma nam je predstavila zelišča, ki so jih z gmajne zasadili in jih tudi označili z imeni.

Z gospodom Urbanom Križmanovim odkrivamo zanimive koticke po vasi – murve na dvoriščih, leseni ganki in staro orodje

Gospod Grmek Masič nam je predstavil domačije in se z lastniki dogovoril, da smo si borjače lahko поблиžje ogledali. Poskrbel je tudi, da so nas prebivalci vasi seznanili z razstavami starega orodja in pripomočkov, ki so sicer njihova osebna lastnina. Med obiskom vasi nas je opozarjal na vaške vodnjake, njihovo obliko in obliko kolon, ki se je tekom zgodovine spreminjala.

Štirne po vasi

Vaščani Kobjglave so nam dokazali, da so zelo gostoljubni ljudje, saj so nam svoje domove na stežaj odprli in nam na svojih domačijah pokazali številne zgodovinsko vredne pripomočke. Postregli so nam s številnimi zgodbami iz svojega življenja.

Priloga 9 : Anketni vprašalnik

Udeležili ste se pohoda po Poti devetih kalov, ki se vije med vasema Kobjeglava in Tupelče. Naprošamo Vas, da nam odgovorite na naslednja anketna vprašanja. Dobljeni podatki nam bodo v pomoč pri oblikovanju raziskovalne naloge Turizmu pomaga lastna glava v OŠ Komen.

Že vnaprej se Vam zahvaljujemo za prijaznost in sodelovanje.

Učenci interesne dejavnosti Turizem in mentorice

1. Je to vaš prvi obisk v tem turističnem kraju? (Ustrezno obkrožite.)

- a. Ne.
- b. Da.

2. Kje ste izvedeli za ta turistični kraj? (Ustrezno obkrožite, možnih je več odgovorov.)

- a. Kraj sem že poznal/a.
- b. Na spletu.
- c. Od prijateljev in sorodnikov.
- č. Iz medijev.
- d. Iz knjig in vodnikov.
- e. V potovalni agenciji.
- f. V TIC-u.
- g. Drugo, kaj: _____

3. Kako ste pripotovali v ta turistični kraj? (Ustrezno obkrožite.)

- a. Z osebnim avtomobilom.
- b. Z avtobusom.
- c. Peš.
- č. Drugo, kaj: _____

4. Kateri so glavni razlogi, da ste obiskali ta turistični kraj? (Ustrezno obkrožite, možnih je več odgovorov.)

- a. Sprostitev.
- b. Obisk sorodnikov in prijateljev.
- c. Poslovni razlogi.
- č. Kultura in narava.
- d. Zabava.
- e. Šport in rekreacija.
- f. Zdravje.
- g. Verski razlogi.
- h. Kulinarika Krasa.
- i. Drugo, kaj : _____

5. Bi obisk kraja priporočili še komu?

- a) Da.
- b) Ne.

Če je bil vaš odgovor »da«, zakaj bi ga priporočili?

Priloga 10: Zemljevid vasi Kobjeglava z označeno potjo kmetij

Priloga 11: Zgibanka Ne naši bərjači

**FESTIVAL
LASTNA GLAVA**

TURIZEM

BƏRJAČI

ZEMLJEVID KOBJEGLAVE

Kobjeglava

**32. DEŽAVNI
TURIZMU POMAGA**

KULTURA IN

NƏ NAŠMI

Izdajatelj:
OŠ KOMEN
Komen 61a
6223 Komen
tel.: (05) 731 89 20
e-pošta: os.komen@guest.arnes.si

**KOMEN, ŠČL. L. 2017/18
JANUAR, 2018**

KOBJEGLAVA leži v JZ delu Slovenije, v osrčju vinorodne pokrajine Kras. Z nadmorsko višino 327m je znana po slikovitih, v gruče strjenih in iz kamna sezidanih hišah, nanizanih na griču okrog cerkve Sv. Mihaela.

Glavni altar **CERKVE SV. MIHAELA** je eden najlepših kamnitih baročnih oltarjev na širšem Primorskem.

SPOMENIK NOB združuje vse značilnosti Krasa: kolono, štirino in kamen.

Zbirka pesmi *Goreške z bərjača*, avtorice *Darinka Štrukelj Grmek*

Domačija **POKNI** in ogled samoskrbne kmetije

VABILO
(Darinka Štrukelj Grmek)

*Pridi vonjat moj Kras,
pridi spomladi,
ko rešeljka cveti
in se beli češnja v ogradi.*

*Obišči moj Kras,
obišči poleti,
ko sonce se v grozdih gosti
in zorijo trpki obeti.*

*Vabi te Kras
tudj jeseni,
ko ruj zažari*

*Pridi na Kras,
pridi pozimi,
ko burja utiša tvoj glas
in ostaneš sam in tih v svoji intimi.*

Razstava kamnoseških in kvačkanih izdelkov pri **POKNIH**

DELAVNICA oblikovanja in izdelave obeska milnega kamna

DOMAČIJA JURJEVIH z družinsko zbirko stare pasode in pripomočkov

ŽBRINCA je nizkiemu valju podobna košara, narejena iz leskovega ograda in povezana z bekovimi šibami. Nekoč so jih uporabljali za prenašanja listja ali seno

DELAVNICA z Ivanom Hmetovim, mojstrom pletenja žbrinc

ZANČEVA DOMAČIJA z dolgim lesnim balkonom imenovanim »GANK«- zunanji hodnik, ki povezuje prostore v nadstropju in služi za sušenje pridelkov.

ŠVAGLIČEVI s tipičnim kraškim bərjačem

MARIJIN ZELIŠČNI VRT z več kot 40-imi zelišči in pastirko hišico je junija 2017 mrežni občinski naarado

STARA PRŠUTARNA in tradicionalni načini sušenja pršuta

Pri **BOŠINOVCIH** si lahko ogledamo zbirko kmečkega orodja na fasadi gospodarskega poslopja.

Ognjišče na domačiji **PRI ČOTNIH**

Poleg arhitekture zgradb, značilne samo za Kras, dajejo vasi poseben čar dvorišča, imenovana »**BORJAČI**«.

Središče bərjača predstavlja vodnjak, imenovan »**ŠTIRNA**«, ki je dajal družini za Kras najpomembnejšo dobrino - vodo. Štirna je imela v preteklosti posebno mesto, zato je bila na premožnejših domačijah lepo okrašena.

Tradicionalni jesenski pohod po **POTI 9-ZH KALOV** predstavlja tematsko pot po devetih starodavnih vodnih virih v okolici Kobjeglave in Tupelč.

Priloga 12: Izjavi zunanjih izvajalcev delavnic

IZJAVA IZVAJALCA DELAVNICE

Spodaj podpisani/a ga. VANDA MRŽEK bi sodeloval/a pri realizaciji obiska vaši Kobjeglava z delavnicama, ki sta del turističnega produkta, kot je predstavljeno v turistični nalogi **Na našmi berjači**, OŠ Antona Šibelja Stjenka Komen.

Za predhodno najavljeno zaključeno skupino udeležencev bi organiziral/a delavnico KAMNOSEŠTVA.

Datum: 25.01.2018

Podpis: Vanda Mržek

IZJAVA IZVAJALCA DELAVNICE

Spodaj podpisani/a g. IVAN GRMEK bi sodeloval/a pri realizaciji obiska vasi Kobjeglava z delavnicama, ki sta del turističnega produkta, kot je predstavljeno v turistični nalogi **Na našmi bærjači**, OŠ Antona Šibelja Stjenka Komen.

Za predhodno najavljeno zaključeno skupino udeležencev bi organiziral/a delavnico PLETENJA ŽBRINCE.

Datum: 25.01.2018

Podpis: _____

